Ч. 158 (11.126). Львів, середа 20. липня 1927. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Самооборона Бельгії.

Львів, 19. липня 1927.

Маленька Бельгія, що в 1914 р. втратила за одну добу свою державну незалежність і державну територію, боїться тепер дуже повторення таких трагічних хвиль і тому непропорціонально до своєї території зброїться, щоби бути готовою на всякий випадок.

В нинішних часах „миротворчої" Ліги Націй та „тріюмфів" побідних держав антанти, що диктують Лізі свою волю, маленька Бельгія почувається дуже непевно, дарма, що належить до почесного синедріону держав-побідниць.

Ось перед кількома днями відбулася в бельгійському сенаті дискусія над буджетом міністерства війни. Боронив запроєктованого буджету міністер війни граф Броквіль.

„Напад — казав він — жертвою якого ми могли би впасти з початком нової війни, може стати дуже грізним для малого краю тої міри, що наш, окруженого зі всіх сторін могутн. сусідами. Не маємо природної охорони границь. Отже треба нам військової охорони, сильнішої пропорціонально від тієї, яку має нині Франція. Треба нам в часі мира 175 тисяч жовнірів, і не повинні ми вагатися навіть піднести ту цифру до 230 тисяч. Наш край стоїть отвором для ватаг наїздників. Належить випрацювати проєкти оборони, які своєчасно предложу сенатові".

Отже аж такої заспівала нині Бельгія, та сама Бельгія, що весь час повоєнних миротворчих заходів все найбільше настоювала на найбільш поміркованому трактуванні „побіджених". Бельгія, що обіймає раптом 300.000 квадратових кільометрів території, що має найгустіше в Европі населення (250 душ на один квадр. кільометер), що мусить наслідком того страдати від переналеня, а вслід за тим напружувати свою збірну енергію на піднесення промислу і доходности з нього, щоби забезпечити тому населенню екзистенцію, вступає нині на шлях мілітаризації.

Бельгія, що має раптом 7 і пів міліона населення береться удержувати 173 а то й 230-тисячну постійну армію! Є це яскравий показчик того, до чого нині йде Европа під миролюбивими гаслами і „ангельськими" крилами Ліги Націй, в якій панує диктатура „побідників". Ця заява бельгійського міністра є під нинішню хвилю незвичайно чутливою та вимовною вказівкою европейського політичного барометру, який виказує неабияке тиснення.

Когож уважає Броквіль найнебезпечнішим ворогом Бельгії та бельгійської державної незалежности?

„Є люди — каже він — які твердять, що на випадок збройного конфлікту сили німецької Райхсвери, булиб значно слабші від військ коаліції і що армія кадрів, якою є Райхсвера, складається з елементів слабо підготовлених. Автори такого роду тверджень забувають взяти у рахунок масу бувших учасників війни в Німеччині, які можуть стати під зброю, відділи поліції, нагромаджені в касарнях, і жовнірів, звільнених з Райхсвери перед речинцем, означеним версайським трактатом. Отже Німеччина може в даному випадку зібрати на нашій границі значно більші сили від наших і на ту небезпеку бажав я звернути увагу. Теперішня ситуація в Европі є трівожна і примушує до обережности. Надії, які ми покладали в 1918 р. не здійснилися".

Головну небезпеку бачить Бельгія для себе в Німеччині. Чи воно так справді є, спорити не нам. Та всеж загальну ситуацію в Европі назвав Броквіль **трівожною.** Своє експозе виголошував він у порозумінні з цілим кабінетом, в якому засідає і соціяліст Вандервельде, великий приклонник мира.

Цікаво, що в дискусії над експозе міністра війни промовляв і соціялістичний сенатор Брукер, який дав цілком подібну до Броквілевої оцінку теперішньої політичної ситуації в Европі та визнав доцільним зброєння Бельгії.

„Ми виграли війну — казав він — і повалили імперіялізм Гогенцолернів і Габсбургів. Покликано до життя Лігу Націй, та чи можемо думати, що мир запевнений? Не може бути тієї думки, доки розброєння буде стрічати на непоборимі трудноші. Політична ситуація є тепер несприяюча. Не осягнено також дипльоматичної рівноваги. Мусимо бути осторожними і забезпечити себе перед небезпекою війни".

Ця заява Броквіля і дискусія над нею у бельгійському сенаті зробили медвежу прислугу Німеччині, яка приготовлялася до цілковитого усунення французької окупації з над Райну, покликуючися на точне виконування своїх зобовязань, відносно розброєння. Броквіль тимчасом у такий час оголосив два таємні документи, невідомо чи оригінальних, які моглиб доказувати щось зовсім протилежне щодо виконування воєнних зобовязань Німеччини. Німецький посол у Брукселі зажадав уже від бельгійського уряду, за посередництвом міністра закорд. справ Вандервельде докладних вияснень щодо тих документів. Вандервельде заявив охоту дати подрібні вияснення.

Для нас менше цікаве те, чи Німеччина спростує ці ревеляції Броквіля, чи ні, та чи докаже неслушність його побоювання чи ні. Для нас найцікавіше і найважніше в тому бельгійському епізоді те, що один з наймиролюбивіших досі урядів зпоміж усіх т. зв. держав побідниць, сиґналізує поважну воєнну небезпеку для себе і для Европи. Під враженням тієї звисаючої небезпеки, діється тепер в цілій европейській дипльоматії і житті деяких країв, багато таких річей, які для миролюбивих і мирно настроєних смертельників незрозумілі, як от заповіджена візита Чемберлена у Штреземана, як віденська революція та інше. А вся европейська дипльоматія, за виїмкою може англійської, полагоджує всі біжучі не тільки дрібніші, але часом першорядної ваги справи тільки палітивно і півмірами, а все це тому, що їх скоро треба буде перерішувати, перерішувати з хвилею як розгориться европейська чи світова буря. Її всі вже бачать, під її впливом все доривочно, нервово та з поспіхом полагоджують, та сподіються її з дня на день, хоч докладного речинця її вибуху ніхто не передбачить і не усталить. Дипльоматією і політикою кермує нині трівога перед бурею.

Ірляндія і „Ірляндія".

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 12. липня 1927.

I.

В часах, коли Ірляндія ворохобилася, щоб добути Гомруль і незалежність, коли вона затроювала все політичне життя англійське, було вАнглії чимало скоптиків, які з питомим своїй расі сухим гумором проповідували:

— Хочете поспекатись тієї пошести? Дайте Ірляндцям усе, чого хочуть. Лишіть їх, і нехай вони самі собою управляють. Побачите що з ними станеться...

На звістку про вбивство О'Гіджінса ці скептики тільки руки собі затирають, так влучно вони випророкували те, що тепер твориться на Зеленому Острові. У свіжо виданій книзі, замітній своєю документацією і своєю симпатією для Ірляндії (*La Drame irlandais et l' Irlande nouvelle*) Л. П. Дюбуа питається, що далі вийде з ірляндської саламахи. Тому чотири роки, коли ірляндці, визволені нарешті зпід англійського ярма, самі себе пожирали, серед страшенної анархії, дехто вже й говорив: *Finis Hiberniae*. Одначе Ірляндія не вмерла; вона тільки показала, що немає на ній місця для компромісів. Недавно переведені вибори доказали, що велика частина людности відкидає який-небудь звязок з Англією, навіть унію персональну; вона хоче републики і повного розриву з Англією. Але що більшість людности все таки стоїть за монархічною формою правління, і то під династією спільною з Англією, Канадою, Австралією і Півд. Африкою, то меншість прикладає тепер до більшости своїх-же земляків ті самі методи терору, які перед 1921 р. ірляндський загал прикладав до англійських окупантів.

II.

Одначе не треба думати, що теперішні ірляндські „непримиримі" однозгідні бодай поміж собою. Ні! Вони йдуть на перегони між собою — в непримиримости. Колись, ще недавно тому, пок. О'Гіджінс клеймив свого земляка Редмонда зрадником; потім його самого О'Гіджінса, пятнував тим самим титулом Валера; нині того самого Валеру проголошує зрадником сестра славного бурмистра Корку, що заголодив себе був в англійській тюрмі. Незабаром, нема сумніву, прийде й на неї черга. Ірляндська вдача в загорілости своїй виявляє прикмети достойні подиву й наслідування, поруч прикмет відємних, шкідних, просто самогубних. Коли ірляндці далі будуть їсти себе самих, як О'Гіджінс поїдав своїх земляків, і як його оце заїли його ж брати, то ірляндське питання ніколи не буде розвязане, і нещасна країна все буде крівавитися рідною кровю, чистою кельтійською кровю.

Дивна та кельтійська кров! Змішана з римською й германською, вона дала світові величаву націю й історію французьку; з данською й норманською-французькою, вона сотворила англійську націю. Полишені самі собі, в Ґалії перед Цезаром, кельтійці зажирали себе взаїмно в безконечних крівавих усобицях. Законсервована в своїй чистоті на Зеленому Острові, вона кипить, розливається, винищується — і кінця цьому не видати. ***Novis rebus semper student,*** казав Юлій Цезар.

III.

Цей момент расовий, одинокий і виключний, обік моменту ґеоґрафічного (острів, одночасно замкнений і з усіх сторін доступний) і обік цілого сплету історичних моментів — зложилися на те, що як Ірляндія сама, так і методи її боротьби за волю проти історичного ворога й наїздника, уявляють собою щось особливе, питоме, що не може бути живцем наслідуване ніким, ніде й ніколи. Хто говорить інакше, хто хоче живцем перенести „Ірляндію" в якусь континентальну країну з іншою расою, іншим складом людности, іншим темпераментом і іншою традицією, той або не завдав собі труду простудіювати основно і минуле і теперішнє Ірляндії, або просто — це зрештою у нас правило — легкодушно й безкритично плете небилиці. Єдиний, хто у нас силкувався основніше пізнати „Ірляндію", був Вячеслав Будзиновський — на жаль, за незнанням англійської й французької мови, в яких написані головні джерела для пізнання ірляндської справи, знайомість В. Будзиновського з нею і осталась недостаточною. Коли натомість Евген Петрушевич у квітні й травні 1919 р. (тай пізніше) балакав про те, що он то він, мовляв, „сотворить Ірляндію" в своїй батьківщині, то не було то нішо інше, як тільки балаканина в найпростішім значінні цього слова, без найменшого поглублення питання. При чому — балаканина одностороння. Одностороння не тільки тим, що п. Петрушевич уявляв собі — мимо осторог —, що якісь там маловажні „подвиги" у Копичинцях, або в іншому якому невідомому в світі кутикові, зроблять те національне завдання, якого не вспіла виконати змасакрована 100-тисячна армія. „Диктатор" вірив у саме „відрізування хвостів коровам", про яке дізнався з брошури Будзиновського про Ірляндію, а яке заповнювало тільки одну сторону ірляндських зусиль, а натомість — знов мимо пригадок і осторог — завзято відказувався зрозуміти і н ш у г л а в у ірляндської визвольної боротьби: ту іменно, яка гралася не в забутих і нікому не цікавих селах далекої провінції, а в столиці Англії, в Лондоні; в цій боротьбі буквально на волоску зависло було само навіть істнування англійського парляменту, з англійськими послами, льордами, з англійською політичною елітою, з міністрами; без боротьби тієї навіть Глєдстон не був би заговорив про Гомруль.

Це річи, про які важко, а то й просто неможливо тепер свобідно писати в нашій пресі. Остатнє не тільки тому, що немилосна цензура висить над пресою, а — не менше — й тому, що істнує у нас гірша й доішкульніша від цензури польської — своя громадська цензура, непависна всякій політичній думці, яка не підходить під її категорії і рівень

трібничкова й нетерпима. Цензура ця нависла над нашою політикою, пустає політичне думання і зводить політичну ідеольогію до повторювання оклепаних, звітрілих і заплісніліх псевдо-правд.

Тільки в атмосфері, законсервованій тією цензурою, можуть животіти і користуватися у нас ще деяким кредитом такі явища політичного банкротства, як „наші" претенсіональні „центри".

Д. Левицький.

З побуту на Радянській Україні.

На маргінесі правописної конференції.

Правописна конференція в Харкові почалася дня 25. н. ст. а покінчилася дня 3. червня в годині 10. вечером. Тривала вона повних десять днів, хоча в запрошенях була визначена на тиждень. Запрошення на конференцію для Наукового Тов. ім. Шевченка і для письм. Василя Стефаника наспіли дуже пізно, бо дня 12. н. ст. травня. Я повідомив негайно Стефаника, хоча був певний, що він не успіє в такім короткім часі ані добути льготного паспорту з міністерства освіти, ані дозволу від Воєвідства на виїзд. А Стефаника вичікувано на Україні з радістю. Мабуть, задля опізнених запрошень, не могли прибути із Закарпаття до Харкова д-р Іван Панкевич і відомий поет Ґренджа-Донський. Д-р Сімович, сьогодні ще екстериторіяльний, прибув на Україну за радянською перепусткою, а ми оба з д-ром Свєнціцьким мали раніше признані пашпорти. Якби не те, ми не змогли би на час прибути і стати учасниками конференції.

Дня 13. травня був я вже в Варшаві за візою у радянськім посольстві, а по повороті до Львова дня 18. виїхав до Київа, куди прибув дня 19. вечером. Із Львова Їхав я нічю вигідно у ваґоні. Брала мене лють, що кількадесять кільометрів до Здолбунова треба було Їхати повних шість годин. В Здолбунові ждав я три години на поїзд, що мав мене завезти до Шепетівки.

Признати треба, що граничні власти, польські і радянські поводяться з пасажирами дуже культурно. А що я Їхав протягом року вдругий раз на Україну, тому зустрічав по обох сторонах серед урядовців тих самих людей, що старалися улекшити подорож. Труднощів ніяких при переїзді я не мав.

Формальности в Шепетівці тривали не довго всеж таки щойно в годині першій по полудні, по півторагодинним побуті на цій граничній стації рушив я вдальшу дорогу. Ресторан у Шепетівці поганенький, тому волів я перекусити щойно у Жмеринці, де татари уладили гарний, великий ресторан з добірними стравами.

Ваґони поділені на тверді і мягкі. Минулого року плачено за Їзду до Київа в мягкім ваґоні около 20 карбованців, які перечислені на американську валюту дають 10 долярів. Від травня цього року ріжниця в ціні між твердим і мягким ваґоном виносить тільки 50 відсотків, а не сто, як було раніше. Тверде місце до Київа коштує сьогодня около 10 карбованців, а мягке около 15. Їзда в мягких ваґонах сильно подешевіла. Їдеться в них дуже вигідно. Одна переділка призначена на 2 або 4 подорожних. Кожний з них має вигідне місце, на котрім може спати днем і нічю. Більше комфорту найде хіба в европейських спальних возах. За невеликою оплатою дістане у ваґоні на Україні чисту постіль, так, що і під цим оглядом пасажир, що шукає вигоди, може бути вповні вдоволений.

В годині 8.40 вечером був я в Київі. Витає мене на двірці мій друг Федір Як. Савченко. По яснім, парнім дні починає падати рясний дощ. Заїздимо до Академії Наук при вул. Короленка ч. 54., де для мене приготована кімната, призначена для катедри історії України. Академія гостить часто наукових робітників. Гостюють тут акад. Багалій з Харкова, акад. Перетц з Ленінграду. Бачив я тут акад. Вернадського з Ленінграду, а недавно перемешкували тут довший час **проф. *College de France* А н д р і й М а з о н**, великий приятель українського народу і другий гість з Парижа, ученик останнього, п. Мартель. Оба вони згадували гостину в Київі незвичайно мило. Київська Академія стала тому захистом для наукових робітників, бо досі не має Київ „дому вчених", як Харків, Ленінград, або Москва, де за дуже малий гріш межна дістати гірше, або навіть дуже виставне приміщення. В Харкові приміщення в „домі вчених" погане, зате в інших згаданих містах прегарне, бо на „доми вчених" обернено палати великих князів. У Харкові, у найкращих кімнатах пересиджують урядовці, а одну погану, темну кімнату з пяти ліжками та дві менші призначено для культурних робітників. Минулого року перебув я три дні у цій великій кімнаті серед лютого зимна. Про якунебудь працю в такій кімнаті думати годі, а що мешканці сходяться до кімнати в ріжних порах дня і ночі, тому й про спокійне думання, чи сон у ній тяжко. Та всеж таки і за те треба бути вдячним, бо Харків — столиця. По готелях місця мало, а за кімнату, на скільки її хто добуде, треба платити 8 карбованців, себто 4 доляри, що найменше двічі стільки, що в Київі, у першорядній гостинниці.

Я переодягнувся скоро і за кілька хвилин був гостем у другім будинку Академії при вул. Короленка ч. 37., де містяться історична Секція і редакція „України". Це головний варштат праці акад. Мих. Грушевського. Тут приміщена підручна бібліотека, у двох кімнатах відбуваються засідання чотирнацяти установ наукових, які веде вмілою рукою великий орґанізатор наукової праці. Акад. Грушевський перебував тоді в Китаїві і щойно ранком прибув до Київа. Застав я тут крім п. Федора і Ольги Савченків, Катрю Мих. Гргушевську, сьогодні вже поважну наукову робітницю на полі примітивної культури і етноґрафії.

При перекусці, на милій розмові минає нам час. Нараз являється кореспондент бюра „Ратау" гром. Шемет і просить розмови. Як він дізнався про мій приїзд — це вже його тайна. Питає мене про політику. Я відказуюся від відповіди, бо політикою не займаюся. Питає мене про шкільництво народнє в Галичині; я даю йому адрес одного з Галичан, що міг би у сьому напрямі служити докладніщими від моїх вістками. Сходимо на провопис, а вкінці питає мене гром. Шемет, чи у нас в Галичині цікавляться електрифікацією Дніпра т. зв. Дніпрельстаном? Я відповідаю, що сам дуже цікавлюся цією справою, та що ледви чи зможу туди поїхати. Покищо там для мене мало цікавого, бо роботи щойно почалися. Через два, три роки, коли праця над електрифікацією піде наперед, коли там стануть будинки для моторів силою девятьсот пядесяти коней, варто буде туди поїхати. Дніпрові пороги знаю. Сорок літ минає у цьому році, як я їх переїхав, а свого вигляду вона з цей час не змінили.

Найблищої днини читаю в „Пролетарській Правді", що вибираюся на Дніпрельстан, бо хочу в Галичині мати кілька докладів на цю тему...

Читаю і сміюся... Чи ніінжинір, не міг би на тему Дніпрельстану виголосити кілька докладів?

Всеж таки треба признати, що репортерство на Україні зорґанізоване знаменито. Гром. Шемет просто не дав спокою а вкінці просить статейку про Франка на день 28. травня, одинайцяту річницю смерти феномена галицької землі.

Статтю я обіцяв і слова дотримав. Її видруковано в „Пролетарській Правді" в день смерти Поета. Звернув я у ній між іншим увагу на те, що саме перед пятидесяти роками дня 12. червня 1877 р. увязнено Франка за приналежність до соціялістичного товариства. В тюрмі перебував тоді Франко вісім місяців і 23 дні. Дня 12. червня 1877 р. починається історія поступової думки в Галичині, а ця думка зеднала духово нас всіх, що терпіли за всю Україну, що вмірали за неї, що працюють для неї.

Раньше дав я на цю тему ширшу студію п. н. „Іван Франко і товариші в соціялостичнім процесі 1878 року, яку акад. Мих. Грушевський видрукував в „Україні" за рік 1926, ч. 6. стор. 56—114. (Далі буде)

Кирило Студинський.

Виборчі вислідн.

СКОЛЄ.

Вибрано 12 українців, 16 поляків і 30 жидів. Комуністична ліста, висунена в 4 колі, стягнула на себе ледви 70 голосів.

ДОЛИНЩИНА.

В місточку *Рожнітові* вибрано до ради 12 українців, 11 поляків і 17 жидів. У *Болехові місті* вибрано ледви 2 українців на 9 поляків і 29 жидів. У *Болехові Руськім* вийшло на 1.200 управнених до голосування українців ледви 11 наших радних, зате жиди здобули на 500 управнених з голосування 14 мандатів, німці (на 300) 4, поляки 2. У *Велдіжі* вибрано 29 українців, 9 жидів і 2 поляків. У *Сворични* 37 українців і 3 поляків. У *Рипнім* 11 українців і пять поляків. У *Волоському Селі* 22 українців, 9 поляків, 8 жидів і 1 німець. У *Гошикові* 9 українців, 10 поляків і 5 жидів. Вибори випали для нас на загал досить сумно.

БЕРЕЖАНЩИНА

Дня 13, 14, 15 і 16. липня відбулися вибори до громадської ради в Бережанах. Перейшла компромісова ліста. Українці дістали 8 мандатів у раді та 4 заступників. Вибрані: ради. Володимир Кордуба, [illegible]

К. АНИЩЕНКО. 10

МИРОНОСНИЦІ.

(Продовження.)

Бабу Мотрю більш цікавило висловитись в церковних справах... Мотря недоброзичливо подивилась на Вівдю й Ониську і майже вголос сказала:

— Вже на що піп, і той на їх млин воду навертає... Подивіться, яких цього року мироносниць підшукав: Вівдя в комуні і днює й ночує, Санька — комісарова полюбовниця, Одарчиного чоловіка бачили, як він на єроплані летів через самісіньку греблю і прямо на Дібрівку — до Москви подався. Ониська — русачівська заводського коддла... то-ж сестро, чулась, як обсмалили Дениса, а в хаті й гвіздки повитягали... Те-ж Їхня заводська кумпанія хазяінувала: Денис хапнув на заводі три пуди золота й не котів поділитися з ними. Ну, вони налетіли й почухрали його та й обсмалили, як порося — хай Господь простить... Це в комуні такий звичай: дорослих смалять, старих розпинають, а з дітей кров випивають...

Секлета похитувала головою на знак згоди і повної віри словам Мотрі, але дипломатично перевела розмову, сказавши:

— А в нас оце корівка отелилася...

Ударили „на достойно"... Баби похапливо зашепотіли молитву.

VII.

Сонце обійшло церкву з півдня і заглянуло нарешті в бабинець. Воно зупинилося на іконі святої Євдокії чи Єфросинії, княгині полоцької... Як звали княгиню: ніхто напевне не знав, а баба Вівдя почитала, то що її наміренниця свята Євдокія... А коли й не Євдокія, а Євфросинія, що з того?

Надзвичайно чарівної краси була та полоцька княгиня — висока, струнка, в парчевому кокошнику, з ясними блакитними очима, з ласкавою посмішкою... Як то хотіли, щоб українське царство було, а з ним і церква мужича, то трохи було не викинули княгиню — чужа свята, десь з Литви... Хома-безвірник тоді перевертав попа на український лад — і добився таки, що княгиню посадили на це саме місце: литвинка, то на Україні твоє місце в бабинці! І за це подякуй, бо святих із хахлів в других землях, як чутно, прямо в потилицю женуть...

Підчас колотнечі з княгинею баба Вівдя дізналась про неї, що за правду та княгиня згинула. І стала ікона княгині полоцької улюбленою іконою старої Вівді... Часом здавалось Вівді, що свята Вівдя полоцька ось-ось зведе руку до кокошника, ласкаво посміхнеться і розкаже, за я к у правду вона погинула.

І баба Вівдя не зводить своїх очей з ясного, блакитного зору княгині й молить, щоб дійти вбогим своїм розумом тієї правди. Де вона, в чім вона?

От Петро каже: комуна — то мужицька правда... Але яка-ж це правда, коли Олекса миром крутить, Дениса обсмалили — і по сей день нічого не чути... Ото було приїхали з школи та криком, переляками все село, а справа Денисова так і загусла... Як-би Петро не написав в газеті, то, може, і не приїхали-б...

Подумала і здрігнулась: не почув-би хто її таємної думи... А то-ж — убють...

У другому кутку бабинця, перед святим Пантелеймоном, молилась Ониська. Святий Пантелеймон стоїть посеред поля, зі скринькою в одній руці і ложечкою в другій. Мов-би жде, чи не прийде хто до нього по ліки. Янголи шугають у полі, рвуть цілющі квітки для Пантелеймона...І от Ониська стоїть — жде допомоги і Пантелеймон стоїть — жде хворого.

А що було-б, як-би взяти та й порубати його, як ото бандити порубали всіх б о г і в дома? Ні один ані писнув... Е, не було і немає ніякої божеської сили, а була людська — це вже добре знає Ониська. А тим часом до церкви прийшли і Яким-комсомолець, і Хома-безвірник і кооператори... Чого їх принесло?

А в полі, де янголи рвуть цілющі квітки, як багато будяків... Оце вимальовано будячка так хороше, що прямо аж колеться, і наче бджілка бере з нього мед. А далі — степ, в степу — буряки, і в кагати їх складала, і в м о й ц і працювала... Денис днював і ночував на заводі... Ех, доля ти дурна, мужицька... у кого нам шукати на тебе ради? Бо стоїть Пантелеймон бовдуром, а голова так-же болить як і боліла, а в грудях харчить... А може Пантелеймон хабара хоче? Піп-же бере, дяк бере, рада бере: всі беруть... Але хай не витріщаються: ще як-би помогли, коли бандити грабували, то було-б за що дякувати... А на ті трицять копійок, що Оксана на буряках заробила, — купили борошна та хліб спекли, — тим і мироносну неділю зустріли... Хіба піти із церкви та й виплакатись десь у лісі?.. Ні, треба дотягти справу...

В церкві було душно. Знадвору її пекло сонце, в середині отарою збились люди, горіли свічки й димом ладановий туманом стояв коло паникадила. Видираючись на свіже повітря, взад-вперед снували богомольці. По сходах на хори гупотіли непосидящі хлопчики та дівчатка... Церковний староста з дзвоником на капшуці, — а капшук на довгій патириці, — обходив церкву, збирав гроші — робив дорогу. По цій дорозі протягне свіжим повітрям, а там знову пашить з середини і знадвору... Але упродовж чисто йде служба: півча дзвінко виспівує „Христос Воскресе" і солодко пянить голову дим ладану, що гойдається в сонячних хвилях.

Сонце припекло і святих в бабинці: чобітки Євдокії полоцької скривились, як бабачі шкарбани в спеку, а будяки за Пантелеймоном наче підрізало... (Далі буде.)

Знаменитну чекоку віджвичу **СМЕТАНКОВУ** поручає

Фабрика А. ПЯСЕЦКІ, С. А. Краків

При закупні звертати на нашу увагу фірму. 11-19 361

Володимир Бенко, д-р Михайло Західний, пр. Олександер Бородайко, коміс. Микола Кюпор. ст. офіц. Ковпюх, Михайло Врад... ...ик 1 о. хан. Т. Кордуба. Жиди одержали ... мандатів. Решта (24) поляки. Замітити треба, що хоч бльок утворено, то проте як поляки, так і жиди розбилися на групи, які взаємно себе поборювали. Українці компромісову лісту підтримували вповні.

БЕЛЗЩИНА.

Старостинська влада за всяку ціну хотіла мати дальше по громадах своїх підначальних-комісарів і толерувала нечувані надужиття при виборах по громадах. У самім м. Белзі побито певно вже рекорд виборчими шахрайствами; виборча ординація досить собі старенька, а ще таких шахрайств певно не переживала і тому вибір жидів в самім Белзі випав так фатально, як віде. В окрузі Белзщини справа мається дещо інакше, бо свідомі селяни організовано підходять до виборчих урн. Як статистичний підсумок подаємо результат з кількох сіл: Ліски 13 українців, 2 поляків, 1 жид; Мангівок 12 українців, 4 поляків; Глухів Бутини 23 українців, 1 поляк; Глухів 12 українців, 4 поляків; Жабче 23 українців 1 поляк.

РОГАТИНЩИНА.

При виборах ціле село *Серники Середні* при повній свідомости пішло до виборчої урни, щоби вже раз зробити кінець славній комісарщині, котра дуже далася в знаки нашому селу. Тому, що село є чисто українське, не було підчас виборів ніяких національних терть, а виставлена була одна ліста, котра в 4-ім, 3-ім і 2-ім колі вийшла побідоносно. Радними вибрані такі котрим що до їх особистих прикмет навіть їх найбільші вороги нічого закинути не можуть. Наш парох о. Дмитро Яцев (як треба, то називаєся і Яців) забажав, на жаль, нагадати селу давні громильські часи і при помочі кількох несовісних одиниць, від нього матеріяльно залежних (тримають церковні нивки), а також при помочі незаконного поведення виборчої комісії перепер у першому колі своїх радних. Ах що то за радні — пожальси, Боже! Є між ними двох таких, що за влом до чужої комори сиділи по місяцеві в тюрмі, або по 25 буків брали, а один вже по своїм виборі так побив одного господаря, що той з життям бореться. Розуміється, не поминув наш парох також бувшого комісаря, котрого так сильно зненавиділо село, що не тільки його, але і його дітей бойкотує. По вісьмох днях після виборів мали вибрати громадську старшину, одначе радні нашого пароха вже третій раз декомплетують раду так, що до вибору прийти не може і тим поведенням підтримують при владі зненавидженого комісаря. Пора, отче Яців, схаменутися і не доводити людей до крайности! *К.*

ДОБРОМИЛЬЩИНА

Вибори до громадської ради в селі *Кобропечі* випали фатально через незорганізованість людей; вибрано на 16 радних усього 3 українців. Дня 19. червня ц. р. відбулися вибори в селі *Посада*. Село мішане, майже половина поляків. На 24 радних вибрано 8 українців. В днях 29. і 30. червня відбулися вибори в селі *Коростенько*. Село також мішане, є багато жидів і поляків. Усеж таки побіда булаб певна по нашій стороні, якби не надужиття накладного комісаря, державного лісничого Кльоцка. А саме: 1. пороблено поправки у виборчій лісті перед самими виборами. 2. До вибору не допущено безправно більшу скількість виборців. 3. Уневажнено багато голосів через ошибки, пороблені у виборчій лісті і перекручено назвиска. 4. Про важність повновластей рішав сам комісар (виборча комісія навіть не бачила їх). 5. Голоси віддавали в другому або в третому колі одні і ті самі особи, не маючи на це ніяких повновластей і т. п. Всеж таки вийшло 13 українців на 24 радних. Це очевидно не подобалося п. Кльоцкові і він безпідставно уневажнив вибір чотирох членів ради українців, найсвідоміщих людей. Сам п. Кл. неправно вибраний до ради на місце безпідставного уневажнення вибору нашого чоловіка в четвертому колі. Вибір наших уневажнено на такій підставі: 1. Василя Юрістовського (голова чит. „Просвіта"), що буцімто його назвиско на картці було нечитко написане, 2. Петра Шафіжку тому, що у виборчій лісті було через ошибку написано Шафіжко, 3. Василя Прокопяка, тому, що він денний робітник (працює як помічник магазинера на залізниці). Одначе він є власником реальности і хати в цій громаді і платить податок, був вписаний у виборчій лісті і голосував у третому колі. Сам комісар Кльоцек не має не тільки права бути вибраним, але навіть права вибирати, бо не є приналежний до громади, не платить ніякого податку; він є держ. лісничим у громаді Лішковате і там постійно живе. Правда, був іменований накладним комісарем громади Коростенко і за його урядування громадська рада іменувала його почесним громадянином, одначе це не важне, бо громадська рада не може й не має права до такого іменування. Дивно лише, що державний урядовець і лісничий так слабо визнається у законах. Проти цього вибору, як узагалі проти виборів внесено протест. Чи богато він поможе — побачимо.

Заворушення у Відні зліквідовані.

Залізничий страйк закінчений. — Нормальний рух у місті. — Жертви заворушень. — Присяга посадника Відня Зайца на вірність громаді. — Похорони жертв.

Відень, 18. липня 1927.

Віденські заворушення остаточно зліквідовано. Дирекція поліції оголошує лісту забитих і ранених, з якої виходить, що в уличних боях згинуло 70 осіб, а 448 є ранених. Арештовано в часі заворушень 252 особи, в тому числі немало комуністичних емісарів з Мадярщини і С. Р. С. Р. Значну ролю в ліквідації тих кривавих подій відіграла постава сільського населення, головнож постава Тиролю, як не менше недвозначні погрози Італії і Мадярщини, що могли кожної хвилі вмашерувати на австрійську територію.

Уряд Зайпеля веде тепер переговори з соціялістами. Союзні австрійські краї ставляться дуже ворожо до думки про притягнення соціялдемократів до уряду, уважаючи їх моральними виновниками кривавих подій.

На мурах міста розліплена відозва канцлера Зайпеля до населення. В противенстві до відозви соціялдемократів, яка пробує звалити вину за події на поліцію, канцлер Зайпель стверджує, що демонстранти, які ввійшли 15. ц. м. до міста з його периферій, виступили відразу незвичайно агресивно проти органів безпеченства і перші стали до них стріляти. Дальше у відозві говориться про страти в людях. Перші вбиті й ранені — поліційні органи. У відозві кажеться що найменше 40 убитих і 300 ранених. Відозва кінчиться апелем до населення, щоб давало всяку поміч органам влади, а ... службі безпеченства і військовим відділам, що працюють для ... кою, ладу й порядку.

Сьогодні пополудні вийшли вже вперше всі віденські щоденники. На загал тон преси спокійний. Тільки півкомуністичний „Абендблят" і радикально - правий „Штурм" підпали конфіскаті. Характеристична річ, що представники чужих держав запротестували в імени своїх урядів проти утворення громадою Відня т. зв. *горожанської сторожі*, яка мала би очевидно стати соціялістичною поліцією Відня. Посадник міста Зайц зложив урочисто присягу перед ратушем на вірність Відні.

Щодо відмови послушенства військовими відділами, то в дійсности I. полк піхоти, а мабуть і III. полк (віденці) відмовилися виступити проти демонстрантів. Ці полки розброєно й інтерновано в їх кошарах. Береже їх V. полк піхоти, зложений із селюхів.

Похорони віденських жертв відбудуться в середу 20. ц. м. в год. 14. на кошт громади. Крім родин погибших будуть допущені тільки делеґації робітничих організацій і респ. „Шуцбунду".

Другий землетрус у Палестині.

Єрусалим, 18. липня 1927.

По останнім відомостям місто й околиці Єрусалиму навістив новий землетрус. Катастрофа викликала нечувану паніку серед населення.

Спека в Америці.

Новий Йорк, 18. липня 1927.

В останніх трьох днях у Злучених Державах Півн. Америки 113 осіб померло на сонішний удар.

Буде, чи не буде?

Варшава, 18. липня 1927.

В політичних колах розійшлися поголоски, що уряд має намір скликати надзвичайну сесію сойму й сенату в перших днях серпня. Одначе ці поголоски мають мало виглядів на правдоподібність.

Вибори на Волині.

Луцьк, 18. липня 1927.

Дня 17. ц. м. відбулися у всіх містах на Волині вибори до громадських рад. Висліди їх, покищо неофіціяльні, представляються так: *Луцьк:* голосувало 6.300 осіб на 8.400 управнених до голосування. Злотадочний поділ мандатів: поляки 7, москалі 1, жиди 17. — *Горохів:* 5 українців, 6 жидів, 1 поляк. — *Устелуг:* 3 поляків, 9 жидів. — *Рівне:* 7 поляків, 2 москалів, 19 жидів. — *Острів:* 4 українців, 4 поляків, 2 москалів, 14 жидів. — *Олика:* 5 українців, 1 поляк, 6 жидів. — З інших місцевостей покищо вислід виборів невідомий.

НАДІСЛАНЕ.
За надіслане Редакція не відповідає.

Після повороту з чужини приймаю недужих від дня 19. липня.
Д-р І. Куровець
Львів, вул. Вірменська 3. II. п. 881-2

Найновіші матеріяли на літо
поручає в великім виборі
фірма 1369 48-50
АНТІН УВЕРА
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 10.
Філія в Тернополі, Дрогобичі, Стрию.

Виборчі надужиття.

ТЛУСТЕЧЧИНА.

Вибори в тлустецькому окрузі йдуть по старому звичаю. Закони і приписи не істнують. Ролю і то не малу грає горівка і ковбаса. Шкода, що населення вірило в справедливість нового старости. Вже не входимо в те, як були виготовлені виборчі лісти. Але як назвати, що прим. у **Гриньківцях** виборчі лісти читав вшехполяк Сулятицький у цей спосіб, що відчитував лиш тих, котрих хотів, перескакуючи свідомих громадян, а опісля замикано зовсім голосування. Від дівчат жадано всюди метрик, а деякі аж плакали, що їх не хотіли пустити голосувати, хоча в лістах були записані. В перервах відбувалася пінтика. Хто не хотів вийти, того просто виганяли з льокалю. А в селі **Кароліївці** свідомого нашого чоловіка Петра Дорожинського вже з досвітком наказний війт хрунь казав приарештувати. Писар з наказним війтом відбирали картки, виготовлені членом УНДО Петром Дорожинським. В наказного війта тимчасом пінтика — всіх приймали ковбасою і горівкою, а через сіни вибори! Звівши обід у війта, комісар не проголосив висліду III. кола, мотивуючи, що голоси розстрілені, а вислід оголоситься опісля. Сім поляків-форналів у селі — і всі війдуть до ради. В **Головчинцях** завдяки впливові члена УНДО, о. В. Гири вислід виборів досить добрий. Дня 3. 7. було віче в **Мишкові**. Місцеве населення свідоме своїх завдань що завдячувати треба о. Дмитеркові. Дня 8. 7. було віче в гнізді унсівців у **Цапівцях**, де вони дістали добру відправу. Присутніх до 1000 осіб. Між іншими ухвалено признання тим народнім працівникам, котрі ведуть нарід до кращого завтра, а ганьбу хлібоїдам-хруням, що ведуть нас в ярмо темряви і підданства.

МИКОЛАЇВ.

Дня 29. і 30. червня відбулися вибори в *Миколаєві* місточку, пов. Бібрка, на яких був присутний комісар староства. 1. і 2. коло було жидівське, 3. з великою перевагою українською, 4. мішане. Всіх виборців у 4-ому колі було 328; українців було 178, а 150 жидів і поляків. Наказний війт покликав до комісії місцевого учителя, великого україножера, одного москвофіла і двох жидів. Між зібраними перед виборчим льокалем запанувало велике обурення і з тяжкою бідою покликав війт на місце одного жида до комісії Клима Дацка, який з великим самопожертвуванням від години 9-ої рано до семої вечером, нічого не їївши, ані навіть не вийшовши на двір, сидів при урні, бо знав, що тут є уплянований намір сфальшувати вибори. При численню карток, які числив сам комісар, а війт записував, було 176 карток українських, а 161 жидівсько-польських і то число підписав комісар і війт. При провірюванню карток поручено Климові Дацкові відчитувати лісту голосуючих і коли Дацко був занятий відчитуванням лісти, пропало в таємничий спосіб 19 українських карток. В той спосіб вийшло радними в 4. колі 2 жидів, 1 москвофіл і 1 з української лісти, а треба знати, що на українську лісту голосувало також кількох поляків, так, що з польсько-жидівського бльоку лишилося не цілих 140 голосуючих. Член комісії Клим Дацко вніс зараз на місці протоколярно протест а також окремо внесли протест і підписали його ті, що віддали свої голоси в 4. колі на українську лісту в числі 178. Що з того буде, побачимо. Отже на 16 радних вийшло в 1. колі 4 жидів і 2 заступників жидів, у 2. колі 3 жидів і 1 поляк з ласки жидів (наказний війт Ян Пфайфер) і 2 заступників жидів, 4 українців між ними о. Качоровський, місц. парох і 2 заст. українців, у 4. колі 2 жидів, 1 українець і 1 москвофіл з прибічн. ради наказн. війта Петро Дацко при помочі якого повалено українську лісту в 4. колі. Виходить, що з противної сторони видано до урни по більше карток, бо всіх що віддали голоси, було 316, зникло 19, а осталося ще 318, себто на 2 картки більше, як віддано голосів! Замітимо ще, що картки числив сам комісар по 50 в купку: українських було 50+50+50+26, польсько-жидівських писаних по польськи 50+50+50+11.

Виборчий рух.

ВІЧЕ УПП. В ПЕРЕМИШЛЯНАХ.

Дня 26/6. 1927 відбулося віче т. зв. української партії праці в Перемишлянах. Заповіджене на год. 12., розпочалося ледви в год. 14. при участи около 200 людей, в тім яких 150 поляків з жидами. Було поверх 40 членів У. Н. Д. О. та сімох прихильників славнозвісного Гука. Зі Львова прибув п. Малецький Аркадій, а з Бережан п. Замощак Осип та ще двох панів для декорації президії, в якій засів як предсідник п. Іван Гук. Усі ці панове, за час цілого віча не відкрили ані разу рота, крім п. Малецького, котрий в одному місці своєї промови зачіпив партію У. Н. Д. О, висказом, що ось то У. П. П. „хоче соборної України", а У. Н. Д. О., мовляв, лише „загумінкової галицької". В дальших словах п. А. Малецький підніс, що „наші славні Українські Січ. Стрільці боролися і кров свою проливали за совітську Україну". Д-р Свістіль заявив, що все це є огидна неправда і попросив голосу, щоб це опрокинути. Одначе довго прийшлося ждати, бо тепер почав промовляти п. Замощак, повторюючи всі виводи свойого попередника й розводнюючи їх масою відірваних слів слухачі перериваали часто ту квітисту бесіду оклинами: „Неправда, брехня" і т. п. Коли вкінці п. Замощак вимучив свою бідну бесіду, д-р Свістель таки не одержав голосу, а Замощак хотів віче замкнути. Тоді д-р Свістель відкликався до зібраних, котрі уділили йому голосу. В короткій, за те ядерній промові виказав промовець на основі недавної історії визвольної боротьби, що ми, члени УНДО, поставили ясно свою програму і високо підняли прапор Самостійної України не відмовляючи зрештою ні полякам, ні жидам, що живуть на нашій території, права до розвою і життя. Але рахуємо все тільки на власні сили, на працю і боротьбу, якою здобудемо собі свої права і станемо господарями на власній землі. Зібрані оплесками нагородили цю промову, а тоді п. Замощак заявив, що не буде відповідати д-ру Свістелеві, закрив віче під оклинами: „Ганьба".

ЛЬВІВЩИНА.

В неділю дня 26. червня відбулося велике віче в *Бродках*, пов. Львів, при численній участи громадян з Бродок і доокружних сіл: Глуховець, Шльної, Любени Красова, Новосілки, Добрян, Миколаєва Милошович і інших. На майдані госп. Михайла Василишина зібралося ок. 650 громадян, між ними богато жіноцтва. Звертали на себе увагу прегарні народні одяги жінок, а зокрема артистичні вишивки. Видно, що в Бродках і доокружних селах населення старається піднести красу народнього строю. В 3. год. попол. місцевий парох о. *Коверко* відкрив віче і на його пропозицію вибрано предсідником віча Івана *Косандяка*, його заступником *Дубаниця*, а секретарем Івана *Гордостуна*. Опісля делеґат Центрального Комітету Національного Обєднання д-р Олександер *Марітчак* виголосив реферат та візвав зібраних до береження одноцілого національного фронту при виборах. Після реферату д-ра Ол. Марітчака забирали голос: Петро *Вишневський* з Бродок, який в дуже приступний спосіб порушив місцеві відносини і подав практичні вказівки для переведення громадських виборів, Іван *Гордостун*, який виказав висліди праці т. зв. „молодих" у Бродках, Олекса *Ховяцький* і інші. Потім дала ще пояснення референт д-р Марітчак, після чого предсідник замкнув віче, а о. Коверко подякував присутнім за участь у вічу в президії Національного Обєднання за приєднання референта. Дуже нефортунний був виступ при кінці команданта місцевого постерунку, який почав кричати поденервованим голосом, що не можна співати українського національного гимну „Ще не вмерла Україна". Слід звернути увагу п. команданта, що його виступ був нетактовний на властивому місці, а він самий, як колишній українець, повинен тямити, що навіть виступи комендантів постерунків мають певні границі.

Учасник

ДРОГОБИЧЧИНА.

Повітовий Народній Комітет у Дрогобичі зорганізував у передвиборчім часі місцеві виборчі комітети в повіті на місцях, улаштував чотири віча і наради в Дрогобичі, 18 передвиборчих нарад по селах які були переведені делеґатами того ж Комітету; крім того в кожнім майже селі відбулися передвиборчі збори. У виборчій акції взяли визначну участь зорганізовані по наших сільських національних установах передові селяни.

ХОДОРІВЩИНА.

Дня 7. липня ц. р. відбулося віче УНДО під головством місцевого пароха в Ляшках Горішніх. Реферував д-р Троян, а по нім забирало голос ще кількох людей. Відспіванням „Ще не вмерла" віче закінчилося.

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА

Дня 7. VII. 1927 відбулося в селі Глібовичі Свірські, пов. Перемишляни, віче в справі виборів до громадської ради. На віче прибув з Перемишлян д-р Свістель і В. Сениця. Присутніх около 1200 осіб, мущин і жінок. По поясненню виборчої ординації д-ром Свістелем приступлено до вибору виборчого комітету з 15 осіб, до якого увійшли також і жінки. Завдання комітету і справу технічного переведення організації до виборів пояснив В. Сениця. По кінцевім слові д-ра Свістеля, котре викликало великий запал у присутніх, предсідник зборів п. Щерба тий замкнув нараду, дякуючи гостям референтам за їх труд. Заки присутні розійшлися домів, місцевий хор, зорганізований о. Давидовичем, відспівав цілу низку патріотичних пісень.

З документів часу.

Конфіската фізичної карти України — Рудницького з р. 1918.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові дістало з окружного карного суду таке письмо, яке подаємо в копії: Sąd okręgowy karny we Lwowie Pr. 260/2712

сіє postanowi na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie — zatwierdził po myśli przepisu art. 65 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927 r. Nr. 45 poz. 398 Dz. U. Rz. P. dokonane przez Prokuratora przy tut. Sądzie dnia 9 lipca 1927 r. l. N. st. 490/1712 zajęcie zakwestjonowanej w dniu 28 maja 1927 r. w czytelni „Proświta" w Podmichałowcach pow. Rohatyn mapy pod tyt.: „Stinna fizyczna karta Ukrainy" wydanej nakładem Wydawnictwa naukowego Tow. im. Szewczenki w r. 1918, oddziel w Zakładzie Freitaga i Bernita we Wiedniu, której autorem jest Stefan Rudnyckij z powodu zachodzących znamion występku z art. 58 l. 1 powyż powołanego rozporządzenia, a zarazem w myśl art. 77 cytowanego rozporządzenia wydać zakaz dalszego rozpowszechnienia zajętej mapy Ukrainy. Lwów dnia 11. VII. 1927. — Dr. Zgórski.

На українську культурну станицю.

На Народній Дім у Холмі

Зложили далі: 18) д-р Бурачинський Евген (Львів) 10 зол. і кличе: д-ра Курівця Івана (Львів) і д-ра Гарматія Гриця (Теребовля); 19) Коцюбка Михайло (Грималів) 5 зол. і кличе д-ра Гриця Олійника, о. Петра Прошика і нотаря М. Мочульського — всіх у Грималові, радн. А. Пісецького (Зелена), д-ра А. Тригубчака (Скалат), суддю Т. Лісікевича (Грималів), суддю И. Політулу (Скалат), о. Гриця Канду (Михнівець) і рев. суд. Винарського Евгена (Львів); 20) Пашкевич Стефанія (Львів) 5 зол. кличе: Романа Стельмахова (Бережниця) Меланію Бордун (Викоти); 21) ред. Левко Лепкий (Львів) 5 зол. і кличе: о. І. Ліщинського пароха в Бориславі, п. Юрія Сасика, власника копалень в Бориславі, п. Степана Максимовича директора копальні нафти в Трускавці, Григорія Терлецького, властителя Милятич і Мирона Луцького, властителя Янчина — всіх на довільну суму; 22) Антін Чернецький (Львів) 5 зол. і кличе: Стефанію Савіцьку, Валерію Дулкевич, Ілька Лисого, Ольгу Гриницишин і Евстахія Мурина — всіх у Львові.

* * *

Всіх жертводавців просимо слати грошеві датки до Адміністрації „Діла" Львів, Ринок ч. 10/II. та викликувати дальших жертводавців.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

НОВИНКИ.

— **Нашим дописувачам.** Редакція звертається з проханням до всіх наших дописувачів і співробітників, щоби лишали в рукописах великі відступи між рядками, старались, якомога писати виразно чорнилом, на одній сторінці і нашим правописом. Нечиткі рукописи ми приневолені в цілости переписувати, часто для таких поправок правопису та мови, яких не в силі зробити на невиразнім і тіснім тексті.

— **Із львівської хроніки.** За один день, неділю, було у Львові 4 пожеж: три по домах наслідком необережности із свічкою та терпентиною, одна на вулиці в авті. — На Знесінню поліцай пострілив в ночі одного з чотирох злодіїв, які їхали з краденою фірою сіна. — Львівський шофер Курило підпивши собі, наїхав під Скниловом на двоконний візок і переїхав дитину, а батька покалічив. Другий шофер Вайнтравб переїхав дитину за стрийською рогачкою. — 12-літній синок львівського промисловця Іжика виліз у люнатичнім сні через вікно на II. поверх і вбився.

— **Шануймо свої установи!** Ресторан у льокалі „Нар. Гостинниці" т. з. „Республіка" став від якогось часу вічною ямою львівського шумовиння. Бешкети там не переводяться. Спокійні приїжджі гості, які шукають спочинку в гостинних мурах „Гостинниці", нарікають на пяні гулянки всяких авантюристів, получені доволі часто із револьверовими стрілами, що доволі кінчаються соромливими епізодами аж ранком на вулиці. Вуличні збіговища перед „Нар. Гостинницею" не приносять їй ані слави ані чести. Громадянство слушно може мати деякі побажання до управи такої поважної установи як „Нар. Гостинниця" і повинно би домагатись покінчити раз з цією „республиканською" книйпою, яка приносить тільки нечесть і сором укр. інституції. Час, щоби найшовся хтось із наших фахівців (найкраще якась наша кооператива) і взяв в аренду одинокий український ресторан, тимбільше, що стільки наших інтелігентів столується по всяких чужих їдальнях, бо до одинокої своєї не можуть зайти.

— **„Потреба фахового шкільництва".** Пишуть нам: Навязуючи до статті „Потреба фахового шкільництва", поміщеної в ч. 149. „Діла" з 7. липня 1927, звертаємо увагу на 8. статтю закону з дня 31. липня 1924 р., що містить у собі деякі постанови про організацію шкільництва В. З. ч. 79. поз. 766. і що звучить так: „В державних **фахових** школах на жадання батьків учеників української народности, чи білоруської, що творять 40 проц. загалу учеників даної школи, буде вестися науку в двох мовах в польській і українській, або у польській і білоруській. Наскільки нема такого жадання, буде вестися науку в польській мові".

— **Дефравдант — директором.** Від 8 літ шукала поліція варшавського „плютонового" Клюзняка, який утік з війська, захопивши із собою полкову касу. Вже 5 літ живе цей добродій у Львові як Доманський, тут оженився, оснував торговельно-промислове бюро „Остополь" і відомий як солідний, чесний купець. Тепер буде він відповідати за гріхи своєї переддиректорської доби.

— **Ucrainica.** У додатку до недільної „Прагер Прессе" з дн. 17-го ц. м. „Діхтунг унд Вельт", находимо більшу статтю нашого славного різьбаря Олександра Архипенка п. з. Архіпеінтура — рухоме малярство. Одночасно в другім додатку, ілюстрованім, находимо репродукції останніх творів Архипенка. — У „Берлінер Тагеблятті" з дн. 14-го ц. м. находимо статтю проф. др. А. Фрідлендера про діягноскоп, апарат винайдений нашим відомим київським лікарем д-ром Біским, який від кількох літ живе в Берліні. — У ч. 157. (12-го ц. м.) „Баєріше Штаатсцайтунг" поміщена стаття бувшого нашого консуля в Мюнхен Д. В. Оренчука п. з. „Айне нае Гросмахт".

— **Дебют землячки в Парижі.** Одержуємо такого листа від відомого нам письменника, що живе в Парижі: „Був я на вечорі дебюту танків, нашої землячки. Він надиханий екзотичним чаром. Простора саля виповнюється скоро добірною публикою: артистів і критиків. Цікава декорація стін і сцени, здається каже пророчисто про невичерпане джерело людської уяви. На програму вечора складається всього дві точки — сольо. Назви? Їх нема. Їх мають підшукати собі самі глядачі. Перша точка. Інтерпретація пісні? Ні. Радше слова якоїсь команди серед мови лісу та степу. Бачимо жести гострого протесту. Втаємничені пояснюють, що це — сатира на балет відомої композиції. Відтворець — п-на Зюта Яблонська. Треба признати, що наша молода дебютантка відтворює драматичні місця свого танку із силою вислову. Та є в ньому і ліричні місця, що кажуть самі за себе. Не зашкодило би, якби мали в собі більше декоративности. Друга точка програми: пародія на останній модерний танок „блек-боттем" у виконанні славної париської „зорі" муринки Жозефіни Бейкер. Пародіювати таку річ — смілива річ. Але: до смілих світ належить. Наша артистка підхопила у золотошкірої прімадонни все те, що є в ній занадто африканське. Щож! Побажати би нашій землячці успіхів у тій столиці, що як ніяка інша не жалує своїх оплесків кожному справжньому талантові, хоча би він прийшов до неї з такої далеко-незнаної країни як — Україна.

— **Міжнародній театр.** Від кількох тижнів грають на двох сценах великого париського театру „Елізейських Піль" ріжні чужинні трупи, які приїхали туди здійснювати ідею союзу світового театру. Дав до неї почин минулого року один з найбільших франц. акторів і режисерів: Фірмін Жеміє. На жаль, покищо найбільше зразкові театри туди не поїхали; ріжні з ріжних причин. Нема радянських театрів ні Райнгардта, росіян і німців, які можуть показати французам щось творчого, нового. Приїхав данський балет, мадярська циганська музика, фляманді, голяндці, англійці, напів японська трупа, американське варієте і одна віденська трупа. Всі вони ставлять тільки оригінальні, своєрідні річи, добре вивчені. Якби в нас була мистецька народня трупа, то „Вечерниці" Ніщинського або „Ой не ходи Грицю" могло би теж звернути увагу шукачів „екзотики".

— **Жіноча поліція.** Французька преса повідомляє, що нарешті і париська міська рада пішла за прикладом інших столиць, згодившись на доступ жіноцтва до активної поліційної служби. Жінки є вже поліцаями в Льондоні, Берліні, Ню-Йорку, Копенгагені та Штокгольмі. Там пробують вони дорівняти мущинам в усіх їх обовязках і ходять у мужеських одягах. Париж запротестував проти цього зовнішного вигляду, щоби... не підривати поваги жіночого поліцая. Бо на думку французів: урядовець тратить повагу, коли стає смішним, а жінка стає смішною, коли наслідує мущину. Тому париська жіноча поліція обмежить свою діяльність до того, що стежитиме за моралю на вулиці, опікуватисиме жіноцтвом і дітворою.

— **Світова всячина.** Конгрегація обрядів у Римі приготовляє проголошення святим папу Пія X-го, який мав доконати кількох чудес. — У Ню-Йорку зроблено експерименти нового літака призначеного для бомбардування. Літак має шість кулеметів, несе 8000 кіл. вантажу і 10 людей. — У Боснї наслідком спек горять ліси. Військові відділи борються з пожежою. — Біля Ялти помер рос. письменник М. Португалов. — У Сан-Франціско помер у 73 р. життя драм. актор Джон Дру, який працював на сцені 52 роки. — З нагоди 350 ліття уродин Рубенса, бельгієць Крімберг, подарує Антверпену золотий ланцюг з дорогоцінним камінням, колись власність Рубенса, якому в 1620 р. подарував його данський король Християн. — Боксер Джек Демпсей підписав контракт на боротьбу з тим, що одержить найменше 250.000 дол. — У Ню-Йорку найшли в ріжних частинах міста кусні людського тіла. Виявилось, що ще в двох інших містах найшли їх решту приналежну до трьох убитих жінок, підкинених злочинцями сям-там. — Співарендатор фабрики в Ленінграді „Фруктовий аромат" Біспен лишив своїм синам у спадщині 200.000 карб. Видко, що і в комуністичній державі капіталісти не щезли.

— **Нова польська станиця.** В Личківцях, копичинецького повіту, на площі, дарованій Кімельманами, будують „Дом Людови".

— **25.000 наукових журналів.** Оксфордський університет видав великанську наукову бібліографію, в якій є списані всі журнали, що вийшли від 1900 до 1921 р. Є їх 25.000.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому числі „Діла, в III. уступі статті „Криваві заворушення у Відні", пропущено двічі слово: „*Frontkämpfer*".

— Товариство Міжнародньої Реклями ген. предст. Рудольф Мосse, подбає з усіх сил, щоби друге видання корисної та поширеної Адресної Книги для торгівлі, промислу, ремесла та хліборобства в Польщі вийшло якнайкраще оброблене. Видавництво не вдоволяється урядовими даними, а перевіряє адреси також через своїх представників. Тому, що частина Львівське Воєвідство віддається незабаром до друку, радимо всім колам, які нею зацікавлені, щоби звернулись до редакції Книги: Варшава, Маршалковська 124. тел. 305—68 і 205—68 і забезпечили собі місце на адресу в дотичній частині. Книга стала вже настільки популярною, що відсутність адреси якоїсь фірми мусить погано відбитись на її розвитку.

— По футра! Їдьте до п. Карпяка, щоб перед зимою були готові. Львів вул. Куркова 11а І. пов. на ліво. 49 7-10

Відозви і комунікати.

З Товариства Прихильників Освіти у Львові.

Подається до відома українського громадянства та студентства, що Товариство Прихильників Освіти у Львові вислало дня 9. п. м. прохання до чотирьох воєвідств: Львів, Станиславів, Тернопіль і Луцьк в справі дозволу на збірку в грошах і натураліях у часі від 1—30 вересня цього року. Товариство, якого завданням є нести матеріяльну й моральну поміч студентам високих і середніх шкіл, звертається до громадянства, а в першу чергу до студентства, яке в істнуванні цьогож т-ва є найбільше заінтересоване з зазивом негайно основувати комітети для переведення збіркової акції. Основання таких комітетів слід зголошувати комітетам окружним, які мають провід у збірковій акції на терені поодиноких воєвідств. Комітетами окружними будуть ті, які основуються в містах чотирьох названих воєвідств.

Ближчих інформацій у справі збіркової акції уділяє письменно канцелярія Т-ва Прихильників Освіти у Львові, вул. Супінського ч. 21. Для устних інформацій канцелярія відчинена від 10—11 год. кожного дня крім неділь і свят.

Вол. Децикевич голова. *Д-р Л. Макарушка* за секретаря.

Зі спорту.

„Україна" — „Ютшенка" 5:0 (3:0).

Товариські змагання між цими обома дружинами, ведені під знаком сильної переваги „України", скінчилися заслуженою перемогою дружини української, хоч „Україна" грала без Мурського, який служить тепер при війську, і з кількома грачами з II. дружини. Наша публика, яка зібралася надто численно, пережила богато цікавих моментів і вертала зі змагань вдоволена. Суддював п. Верхола.

✝ Посмертні згадки.

о. Іван Шпитко парох с. Волщнева, почесн. крилошанин і многозаслужений робітник на полі національного освідомлення та культурного подвигнення Жидачівщини, помер дня 17. V. ц. р. Покійний родився у священичій родині 1854 року. З дому батьків виніс тверду школу життя і горячу любов народу. Осиротівши в 16-ім р. життя, пробивається „в люди" заробітками з лекцій і з них удержує трох менших братів. В гімназії належав Покійний до ідейної молоді і брав діяльну участь в житті тайного гуртка. Як священик прийшов Покійний в Жидачівщину 1884 р. по сотрудництві в Мізуні. Був це час, коли ще весь совіт дрімав у паморках русофільства, а проблиски нового життя щойно розясновали тутешній небозвід. Це були скромні овочі тої праці, яку піднимали в повіті о. Лукавецький пар. Жидачева і о. В. Лопатинський пар. Роздолу. З молодечим запалом стає до співпраці з ними бл. п. о. Іван. Їх стараннями основуються в Жидачеві філія „Просвіти", „Нар. Дім", а дещо пізніше „Наша Каса" і філія „Сіл. Госп.". Як член основник, бере Покійний у житті цих товариств діяльну участь і піддержує їх матеріяльно. В цьомуж напрямі веде роботу й у повіреній собі парохії. Тут основує найстаршу в повіті читальню „Просвіти" і до останніх днів життя є її головою, розбуджує зацікавлення селян до господ. товариств, заохочує посилати своїх дітей до вищих шкіл і лагодячи селянські роздори діляє обєднуючо. Своєю працею доводить до основання кооператив в двох селах своєї парохії. Тому й слушно тішився, що ці села на його очах підносились із екон. нужди і що найкраща кооператива в стрийськім Союзі — саме у його парохії — Волщневі. Завдяки своїй всесторонній діяльности і рідкій добродушности, всерозясненій усмішкою доброзичливости, широю привітливістю для малого і старого, оживленою золотим гумором і совісний у виконуванні обовязків зєднав собі загальну любов і пошану. Всюди радо витаний, бо де зявлявся вносив розяснення, життя; піднималась палка політ. дебата, плило з його уст, бережене в його небуденній памяти живе оповідання, перлинами розсипався ніжний дотеп, старосвітська пісня, лунав сердешний сміх. Хоч недостатки давили його в його убогій парохії, він привязується до неї і ділить з нею всі смутки та радощі. Тут він утратив й свою дружину що осиротила 3 ще малих дітей. Та це не ломить його. Єднаючи в собі рідкі прикмети примірного батька і взірцевого душпастиря, він здавалось, ніколи не бачив ні власного горя ні недостатків. Навіть у найприкріших хвилях вмів найти в житті його ясніші сторони, вмів відчути чуже горе, в ньому розрадити, помогти. Здавалось, за всіх памятав, все удержував когось у школі, все окружав когось батьківською опікою, тільки... забував за себе. В Покійному втратила Жидачівщина гарного громадянина, родина гарного батька, вірні улюбленого пароха, сусіди милого сусіда. Тому й полишив по собі щирий жаль і смуток. В. И. П. 86 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

4 ЗОЛ. коштує цукорничка з хінського срібла у Мандля, Коперника ч. 14. 1773а 12—?

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 5—?

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ згублену військову книжку на назвисько Михайло Васараб з Павлокоми. 87 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаєка у Відні

Д-р Л. Александрович

спеціяліст недуг вуха, носа, горла і гортанки ординує **тепер**

89 **вул. Валова 11. Тел. 40—75.** 1—3

Д-р М. ФАЄРІНҐ у внутрішних недугах орд. від 8-10 і від 1-?

Пересвітлення Рентґеном
Лічення Діятермія — ЛЬВІВ
пл. Смольки ч. 5. (Кіно Марусенька)
Тел. 41—59 2060 12-?

ДЕНТИСТ

Б. ЛЬОКЕР в Станиславові

вул. Собіського 14.

Спеціяльність: білі корони, штучні зуби без піднебіння, містки без корон і білення зубів. — Приступні ціни — догідні услов. 15 12—47

Конкурс.

Коопер. Труд українських жінок в Жовкві оголошує отсим конкурс на посаду управительки. Посада вільна від 1. IX. ц. р. Стараючіся о посаду повинні присилати короткий опис життя, свідоцтва і референції на руки управи. Платня після умови. Вимагається знання крою та шиття. 79 2—4

Перша і друга часть Історії політичної думки галицьких Українців до часу світової війни, написані д-ром Костем Левицьким, вже вийшли з друку і мож купити в книгарні Наукового Товариства імени Шевченка у Львові, Ринок ч. 10.

По розпродажі сього тому вийде другий том споминів д-ра Костя Левицького п. з. Наші політичні змагання у світовій війні, 1914—1918. 12 3—4

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.